

Către: Valeriu MUDUC
Președintele Comisiei mediu, climă și tranziție verde

Copie: Mariana CUȘNIR
Deputat în Parlament

Victor PARLICOV
Ministrul Energiei

Nr. 59 din 18.06.2024

Ref.: Propuneri și comentarii la proiectul de lege cu privire la modificarea Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (nr. 172)

Stimați Domni,
Stimate Doamnă,

Vă salutăm din numele Camerei Americane de Comerț din Moldova (în continuare „AmCham Moldova”).

Urmare a votării în primă lectură în data de 14 iunie 2024 a proiectului de lege cu privire la modificarea Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, și urmare a examinării acestuia, dorim să vă adresăm propunerile și argumentele noastre în legătură cu amendamentele propuse, pe care le expunem infra.

1. Potrivit pct. 1 din proiect, se propune completarea art. 10 din Lege cu alineatul (2), privind atribuția Guvernului de a impune obligația de serviciu public operatorilor de sistem în legătură cu acordarea accesului la rețea pentru producătorii de energie electrică regenerabilă care beneficiază de schema de sprijin preț fix.

Solicităm respectuos excluderea acestei propuneri, or, aceasta este una nejustificată și inoportună. Acordarea accesului la rețea semnifică, de facto, emiterea unui aviz de racordare. Emiterea avizului de racordare la un punct congestionat poate fi efectuată fie prin anularea unor avize de racordare valabile deținute de alți solicitanți, fie prin extinderea rețelelor electrice de către operatori, cu transpunerea costurilor de extindere în tarifele de distribuție care ar urma să fie suportate de către toți consumatorii finali.

Anularea unor avize de racordare valabile încalcă drepturile legale ale titularilor acestora, drepturi obținute și menținute în condiții legale, cu suportarea tuturor costurilor asociate atât pentru emiterea avizelor, cât și pentru dezvoltarea centralelor pentru care au fost solicitate, inclusiv terenuri, studii de specialitate, măsurători, proiecte tehnice, etc., conform legislației în vigoare. Considerăm că orice atingere a acestor drepturi va genera acțiuni în instanță împotriva emitenților (operatori de sistem), cu solicitări de despăgubiri imposibil de cuantificat.

Menționăm că, potrivit legislației în vigoare, la emiterea avizelor de racordare, solicitantul trebuie să prezinte dovada deținerii terenurilor pentru construirea centralei electrice solicitate, un studiu de soluție elaborat de companii specializate și alte acte necesare. În cazul în care un producător eligibil mare a obținut acest statut pe baza unei foi de parcurs, există probabilitatea ca acesta să nu dețină terenuri pentru centrala licitată, fiind astfel în imposibilitate legală de a obține un aviz de racordare. Aceleași acte sunt necesare și pentru a fi inclus în lista de așteptare. Cei deja aflați pe lista de așteptare au suportat, la rândul lor, anumite costuri. Prioritizarea unor solicitanți în detrimentul altora care respectă prevederile legale va genera acțiuni în instanță și solicitări de despăgubiri de la operatorii de rețea.

Această prevedere creează avantaje vădite pentru unii producători declarați eligibili, dar fără aviz de racordare, în detrimentul celor care dețin avize, fapt considerat o încălcare gravă a mediului concurențial.

"Asigurarea atingerii obiectivelor politicii de stat privind neutralitatea climatică" nu justifică încălcarea unor principii legale și poate fi realizată prin adjudecarea la licitație a proiectelor viabile care dețin deja avize de racordare.

Soluția legală pentru producătorii eligibili mari care nu dețin aviz de racordare este să solicite operatorului de sistem calcularea costurilor de întărire și modernizare a rețelelor electrice necesare pentru a acomoda capacitatea solicitată, costuri pe care solicitantul trebuie să le suporte, conform legislației în vigoare.

2. Potrivit pct. 3 din proiect, art. 28 alin. (4¹) se abrogă, conform căruia, la eliberarea avizelor de racordare a centralelor electrice care utilizează surse regenerabile de energie, operatorii de sistem percep din partea solicitantului a căruia unitate de generare depășește capacitatea de 200 kW o garanție de bună execuție.

Solicităm respectuos, excluderea acestui amendament, or, însăși autorul, în argumentarea sa referitoare la justificarea impunerii obligațiilor de serviciu public pentru acordarea priorității a accesului la rețea pentru producătorii eligibili mari, specifică problema blocării capacităților din rețea de către solicitanți care intenționează să dezvolte capacități de generare din surse regenerabile de energie (SER). Acesta menționează că din 1500 MW de avize de racordare la rețea eliberate de operatorul sistemului de transport, mai puțin de 10% sunt puse în exploatare. Mai mult, autorii fac referire la informații vehiculate în spațiul public, conform cărora deținătorii de avize de racordare blochează capacitățile rețelei și comercializează aceste avize cu sume impunătoare. Capacitățile blocate în rețelele electrice se referă în majoritatea absolută la capacități SER. În aceste circumstanțe, considerăm imperativ menținerea prevederilor în vigoare de la art. 28 alin. (4¹) din Legea nr. 10/2016. Complementar, considerăm că Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, ar trebui completată cu prevederi similare.

Dorim să menționăm, ca ANRE a calculat deja cuantumul garanției pentru racordare la rețea, care nu a fost obiectat de către industrie, urmând să propună spre consultări publice modificări la regulamentul de racordare pentru a reglementa acest mecanism.

Pe întreg procesul de consultări publice organizate în 2023 pe marginea Legii nr. 10/2016, acest mecanism a fost susținut de toți participanții implicați: operatori de rețele și sistem, titulari de avize de racordare, solicitanți aflați pe lista de așteptare, ANRE, parteneri de dezvoltare și, inclusiv, de către Ministerul Energiei.

Pasul următor urmează să fie amendarea Legii nr. 107/2016, nu excluderea acestuia la scurt timp după aprobare.

Acest mecanism constituie o necesitate preluată de mai multe state pentru a diferenția investitorii reali de cei speculativi.

3. Potrivit pct. 4 din proiect, se propune completarea art. 37 cu alin. (4⁶).

Reieșind din conținutul acestui amendament, se propune înlocuirea creditorilor/finanțatorilor cu producătorul eligibil mare, deși acesta va trebui, oricum, să obțină acordul aceluiași investitori/finanțatori. În plus, în formularea autorilor, la sfârșitul acestui articol se specifică faptul că noua entitate este propusă de finanțatori/creditori. De asemenea, chiar și în forma actuală a art. 37 alin. (4⁶), conținutul său are puțină aplicabilitate. Acest lucru se explică prin faptul că, în conformitate cu bunele practici de creditare/finanțare a proiectelor investiționale de acest tip, returnarea în tranșe a împrumutului are loc abia după punerea în funcțiune a centralei și înregistrarea vânzărilor de energie electrică, care asigură resursele financiare necesare pentru stingerea datoriilor față de creditori/finanțatori.

Actualmente, "documentația de licitație" este în proces de consultare publică. Unul dintre punctele supuse dezbaterilor este conținutul Hotărârii Guvernului privind atribuirea statutului de producător eligibil mare, în care autorii consideră irelevantă includerea locației proiectului. Dacă coroborăm aceste aspecte (faptul că în Hotărârea Guvernului nu se va indica locația centralei și propunerea de amendare a Legii 10/2016 prin care se permite înstrăinarea proiectului), se creează premise legale pentru tranzacționarea statutului de producător eligibil.

Scopul oferirii unui ajutor de stat sub forma schemei de sprijin unui investitor este ca acesta să-și asume construcția și operarea centralei electrice, nu să obțină profituri imediate din vânzarea statutului oferit la licitație pe baza unei foi de parcurs.

În sensul celor evocate, propunem excluderea respectivului amendament din conținutul proiectului.

În speranța că argumentele prezentate vor fi luate în considerare în procesul de modificare a proiectului de lege, vă mulțumim pentru atenția acordată și rămânem la dispoziția dumneavoastră pentru orice informații suplimentare.

Cu respect,

Mila Malairău

Director Executiv

Camera de Comerț Americană din Moldova